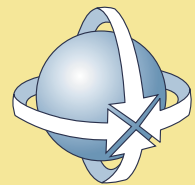


Europa in de Wereld



Partos

Nieuws

De Europa in de Wereld-Nieuws is een uitgave van het Platform Europa van Partos

nummer 19
januari 2008



Europa moet geweld tegen vrouwen aanpakken

Hulp op maat in fragiele situaties

Ontwikkelingseducatie krijgt handen en voeten

- 3 Europese noodhulp moet geweld tegen vrouwen aanpakken
- 4 Hulp op maat in fragiele situaties
- 5 EU-Afrika-strategie: 'Beschouw ons als één continent'
- 6 EU stelt economie boven onderwijs en gezondheid
- 7 Ontwikkelingseducatie krijgt handen en voeten
- 8 Op de rol Sloveense ngo's werken aan bewustwording



COLOFON

Adres:

Secretariaat Platform Europa
 Marlene Dodeman (ma, di, vr)
 Nieuwe Keizersgracht 45
 1018 VC Amsterdam
 Telefoon: 020-3209901
 E-mail secretariaat: md@partos.nl
 E-mail redactie: M.vanderHel@inter.nl.net

Teksten:

Margreet van der Hel (MvdH)
 Journalistieke Producties, Venlo
 m.m.v. Mireille Vermeulen (MV)
 Hoofdredactie:
 Margreet van der Hel
 Redactieraad:
 Marlene Dodeman, Yvonne Bogaarts, Ad Ooms en
 Elisabeth van der Steenhoven

Illustratie:

Henk van Ruitenbeek, Wageningen

Foto omslag:

© ipsum/Nabil Ahmad Sadiq

Vormgeving:

Brigitte Bazuin, www.reclamemet.com

Drukwerk:

Drukkerij Bevrijding, Amsterdam

Europese noodhulp moet geweld tegen vrouwen aanpakken

Vrouwen lopen in crises en conflictsituaties grote kans slachtoffer te worden van systematische verkrachting en geweld, geslachtsziekten, gedwongen abortus of vrouwenhandel. Geweld tegen vrouwen is een nieuw oorlogswapen geworden, zo stelde minister Bert Koenders in oktober tijdens een vergadering van de veiligheidsraad in New York. Wat zegt Europa hierover, als 's werelds grootste donor van humanitaire hulp?

Op 29 november 2007 stond de Europese consensus over humanitaire hulp op de agenda van de Europese Raad Algemene Zaken en Buitenlandse Betrekkingen (GAERC). Deze consensus zou de efficiëntie en coherentie van noodhulp aan mensen in crisissituaties door natuurrampen of conflicten moeten vergroten. In de ontwerpversies van de consensus werd er met geen woord gesproken over vrouwen...

Europa moet handelen

Vrouwen stonden wel op de agenda op 22 november in Ljubljana in Slovenië, waar Sloveense en Europese ngo's een conferentie organiseerden over de impact van crises op seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Ondertitel: 'The EU is to act'. Samen met de voorgaande EU-voorzitters Duitsland en Portugal heeft Slovenië de situatie van moeders en kinderen in gewapende conflicten tot beleidsprioriteit gemaakt. Europolitici, ngo's en vertegenwoordigers van het vluchtelingenfonds UNHCR en het bevolkingsfonds UNFPA van de Verenigde Naties bediscussieerden in

Ljubljana hoe Europa daar invulling aan moet geven.

Seksuele en reproductieve gezondheid als basisbehoefte

Bij de Sloveense conferentie waren vertegenwoordigers van verschillende Europese directoraten voor buitenlands beleid aanwezig. Een belangrijke stap, want in Europees verband is nog steeds niet duidelijk waar seksuele en reproductieve gezondheid en rechten thuishoren, aldus Yvonne Bogaarts van World Population Foundation (WPF): 'Het Directoraat Generaal Echo is verantwoordelijk voor humanitaire hulp. Het redden van levens staat centraal, maar iets als veilige bevallingen lijkt bijzaak. Het Directoraat Generaal Ontwikkeling werkt gewoon niet in conflictgebieden. Zo schuiven ze de verantwoordelijkheid af en vallen er nogal wat vrouwen en meisjes buiten de boot. Want de impact van noodsituaties op de gezondheid en positie van vrouwen is enorm. Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten zou je eigenlijk als basisbehoefte moeten zien, net als water, voedsel en onderdak.'



Toch expliciet

In de definitieve tekst van de Europese consensus voor humanitaire hulp staan vrouwen en seksuele en reproductieve rechten gelukkig wél expliciet genoemd. Een belangrijk stap voorwaarts, meent Bogaarts: 'Het benoemen van de kwetsbaarheid van vrouwen kan richting geven aan de uitvoering van noodhulpprogramma's. Zo is de locatie en inrichting van vluchtelingenkampen cruciaal voor de veiligheid van vrouwen.'

Gevoelig onderwerp

De conferentiegangers in Ljubljana roepen de EU op om seksuele en reproductieve gezondheid (SRG) te integreren in een actieplan voor humanitaire hulp. Zij vrezen dat Slovenië als EU-voorzitter vooral focust op kinderen in conflictsituaties, waarover in januari een EU-studie verschijnt. 'Over kinderen praten is veilig, omdat je dan taboeonderwerpen als seks, verkrachting en abortus kan vermijden', aldus Bogaarts. 'Maar ook kinderen hebben SRG-zorg nodig. Verkrachting en risicovol seksueel gedrag begint niet pas als kinderen 18 jaar worden.' Met de consensus voor humanitaire hulp op tafel moet binnen Europa eindelijk openlijk gepraat worden over dit gevoelige onderwerp. (MV)

Europa in de Wereld-Nieuws

Nieuwsbrief van het Platform Europa

De Europa in de Wereld-Nieuws is een informatief kwartaalblad rond Europa en ontwikkelingssamenwerking, bedoeld voor leden van het Platform Europa, beleidsmakers en politici.

Het Platform Europa, voorheen het NGO-EU Netwerk, is sinds

1 januari 2007 onderdeel van branchevereniging Partos.

Partos is aangesloten bij CONCORD, de Europese koepel die in totaal ruim vijftienhonderd noodhulp- en ontwikkelingsorganisaties vertegenwoordigt.

Ingezonden brieven

Heeft u iets te melden over Europa en ontwikkelingssamenwerking of wilt u reageren op artikelen in de Europa in de Wereld-Nieuws, dan kunt u een ingezonden brief sturen naar: M.vanderHel@inter.nl.net. De maximale lengte van ingezonden brieven bedraagt 250 woorden.

Hulp op maat in fragiele situaties

In de beleidsnotitie 'Een zaak van iedereen' geeft minister Koenders aan waar de prioriteiten de komende jaren in het ontwikkelingsbeleid liggen. Vooral landen die kampen met gewapende conflicten, krijgen meer aandacht dan voorheen. Ook in Europees verband is er veel aandacht voor fragiele situaties.

Paul Engel van het European Centre for Development Policy Management (ECDPM) is blij dat de Europese Unie de term fragiele staten heeft genuanceerd: 'De EU erkent dat het niet zozeer gaat om fragiele staten, maar om fragiele situaties en gradaties van fragiliteit. Eigenlijk zijn alle landen in Afrika fragiele staten, maar niemand wil zo heten. Dat schrikt bedrijven, investeerders en internationale organisaties alleen maar af en die hebben ze juist zo nodig.'

Maatwerk

Maar daarnaast is er een fundamenteel argument, aldus Engel: 'Als je spreekt over gradaties van fragiliteit, kun je ook op maat gesneden interventies kiezen. Daar past de 3D-benadering van diplomacy, defense and development van minister Koenders goed bij. De overheid is zowel oorzaak als oplossing van het probleem. Koenders combineert diplomatieke druk op de regering en militaire inzet met bijvoorbeeld opleidingen voor lokale mensen. Hij eist daarbij een leidende rol op voor de ontwikkelingskant en zoekt doelbewust de samenwerking met anderen.'

Toegevoegde waarde

Engel vindt dat de Europese Unie en de Commissie een toegevoegde waarde hebben in de aanpak van fragiele situaties. Zo is er een protocol voor crisisberaad en het opstellen van een noodplan als ergens een staatsgreep plaatsvindt. Engel: 'Uiteindelijk zijn er maar een paar lidstaten die in fragiele situaties echt iets kunnen betekenen. Dan gaat het om Frankrijk, Engeland, België en Portugal, die met name in Afrika erg betrokken zijn bij hun voormalige kolonies. Nederland kan daar door haar neutraliteit een belangrijke rol spelen, als ze tenminste samenwerkt met deze partijen.'



Van Gend en Loos

Men moet wel willen zien dat fragiele situaties mede zijn ontstaan door optreden van buitenaf. 'Iedereen heeft steken laten vallen en alle partijen hebben belangen in het conflict', poneert Engel. 'Maar als je dat duidelijk erkent en benoemt, hoeft dat samenwerking niet in de weg te staan. Die opstelling heeft minister Koenders en dat is binnen de EU vernieuwend.' Overigens is niet iedereen gelukkig met de leidende rol voor ontwikkelingssamenwerking die Koenders opeist.

Kees Homan, medewerker van instituut Clingendael en publicist, noemt de Nederlandse krijgsmacht een soort Van Gend en Loos die overal ter wereld militaire ontwikkelingswerkers dropt (Volkskrant Forum, 8 november 2007). Die ondergeschikte rol voor defensie vindt hij onverstandig, gezien de internationale veiligheidssituatie.

Combineer in fragiele staten diplomatieke druk op overheden met opleidingen voor lokale mensen

Krachtenveld

Wat de impact van de nieuwe beleidspunten op het Nederlandse ontwikkelingsbeleid precies zal zijn is nog niet duidelijk. Engel: 'Interventies in conflictgebieden vragen veel energie en Nederland zal alle zeilen bij moeten zetten om expertise te ontwikkelen. Je gaat moeilijke partnerschappen aan met EU-lidstaten en met de landen rondom het conflictgebied. En dan zijn er nog Amerikaanse, Chinese en militaire belangen en die van ontwikkelingswerkers. Dat is een heel krachtenveld.'

Ook Europa bezint zich op samenwerking en interventies, onder meer met een 'Europees antwoord op fragiele situaties', de Europese consensus over humanitaire hulp, en het actieplan 'vrede en veiligheid' van de nieuwe EU-Afrika-strategie. (MV)



EU-Afrika-strategie: 'Beschouw ons als één continent'



Eigenlijk zijn alle landen in Afrika fragiele staten, maar geen land wil dat etiket

Afrikaanse regeringen hebben in de onderhandelingen over de EU-Afrika-strategie veelvuldig de wens geuit om als één continent benaderd te worden. In de tekst van de EU-Afrika-strategie is dat netjes ver-

woord, evenals het principe van politiek partnerschap tussen gelijken. 'Maar wat is het waard?', vraagt Simon Stocker van Eurostep zich af. 'De mooie woorden over partnerschap en ownership conflicteren met de enorme druk die landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Pacific (ACP) ondervinden om de economische partnerschapovereenkomsten (EPA's) te ondertekenen. Dat vinden niet alleen maatschappelijke organisaties en ACP-regeringen, maar ook onderzoeksinstituten en zelfs de Wereldbank. Is het eerlijk een economisch model op te leggen waarvan Afrika niet weet of het voordelig of schadelijk zal zijn?' De EU-Afrika-strategie is met bijbehorende actieplannen op de EU-Afrika-top van 8-9 december 2007 in Lissabon besproken. 'In de aanloop naar de top zijn de tegenstellingen tussen Europa en Afrika in de discussies steeds duidelijker geworden', zegt Marie-Laure de Bergh. Zij faciliteerde namens ECDPM een internetconsultatie over de EU-Afrika-strategie om maatschappelijke organisaties en individuen te laten meepraten. 'De uiteindelijke tekst van de strategie is pas opgesteld na de top,' zegt ze, 'en het is moeilijk te zeggen wat precies de inbreng van de maatschappelijke organisaties op de uiteindelijke tekst is geweest.' De Bergh hoopt wel dat er voldoende controlemechanismen worden ingesteld om maatschappelijke organisaties te betrekken bij de implementatie van de actieplannen. (MV)

Europese Unie stelt economie boven onderwijs en gezondheid

In het Europese financieel instrument DCI is vastgelegd dat 20 procent van het ontwikkelingsbudget naar basisonderwijs en basisgezondheidszorg moet gaan. Dat percentage wordt bij lange na niet gehaald. De EU verschuift zich achter de Country Strategy papers. Deze landenbeleidsstrategieën zouden onvoldoende prioriteit aan educatie en gezondheid geven. Maar de EU moet ook de hand in eigen boezem steken.

‘Country Strategy Papers worden in samenspraak met de EU gemaakt en als een land ergens niet om vraagt, kun je dat wel bespreken maar niet opleggen’, meent Chantal Gill’ard, Tweede Kamerlid voor de PvdA. ‘Ownership is de gouden regel, landen kunnen zelf bepalen hoe ze hun land inrichten en geld inzetten. Maar je kunt wel een politieke dialoog met ze aangaan.’

Percentages niet gehaald

Europa zet in het kader van ownership sterk in op algemene budgetsteun, ook om de sectoren onderwijs en gezondheid te ondersteunen. Simon Stocker van Eurostep beaamt dat budgetsteun een belangrijke stimulans kan zijn voor het stellen van prioriteiten, maar het percentage van 20 procent wordt daarmee nog niet gehaald: ‘De Europese Commissie rekent een deel van de algemene budgetsteun toe aan sociale sectoren. Maar volgens de officiële criteria mag dat niet.’

Controleverlies

Algemene budgetsteun is niet gemakkelijk te controleren, weet ook Gill’ard:

‘We moeten accepteren dat het resultaat op het conto van iedereen zal worden geschreven. Maar het effect van Europese steun kun je nog steeds meten, als je tenminste niet teveel blijft hameren op de input die elke donor afzonderlijk heeft geleverd.’ De Commissie werkt inmiddels aan ‘MDG contracting’, langetermijn-ondersteuning gekoppeld aan de millenniumdoelen. Daarmee zouden landen bijvoorbeeld de salariskosten van gezondheidswerkers en leraren kunnen betalen.

Maar, signaleert Stocker: ‘Prioriteit in de besteding van Europees hulpgeld ligt in feite bij infrastructuur en handelsliberalisering, vaak verstopt onder het kopje ‘goed bestuur’. Uiteindelijk wil de EU de liberalisering van economieën bewerkstelligen’.

Eigen prioriteiten

‘De Europese Unie gebruikt de politieke dialoog niet om onderwijs en gezondheidszorg voorrang te geven, maar om de eigen Europese prioriteiten te benadrukken’, vermoedt ook het Platform Europa. ‘De Europese Unie heeft ongetwijfeld een stevige

vinger in de pap bij de formulering van de landenstrategieën. Door deze invloed kiezen landen eerder voor tastbare investeringen in infrastructuur en niet voor lastige thema’s als onderwijs en zorg. Maar hiervoor is slechts anecdotisch bewijs, want niemand durft de EU tegen zich in het harnas te jagen.’

Grotere maatschappelijke rol

Chantal Gill’ard pleit voor een grotere rol van parlementen en maatschappelijke organisaties ter plaatse, maar ziet tevens haar eigen verantwoordelijkheid: ‘Wij zullen met ministers en ambtenaren de discussie aangaan.’ (MV/MvdH)

Infrastructuur of basisvoorzieningen?



FOTO © Christine Moderbacher/Südbild.at

Ontwikkelingseducatie in Europa krijgt handen en voeten



Eindelijk heeft Europa een gezamenlijke strategie rond ontwikkelingseducatie en bewustwording. In november werd deze tijdens de European Development Days in Lissabon gelanceerd. EU-commissaris Louis Michel: ‘Deze consensus over ontwikkelingseducatie is even belangrijk als de Europese consensus over ontwikkeling van december 2005. Ontwikkelingseducatie is een lang proces om jongeren op het debat van morgen voor te bereiden.’

‘We waren heel blij dat Louis Michel aanwezig was en het belang van de strategie zo onderstreepte’, vertelt Anita Reddy van de Duitse ontwikkelingsorganisatie InWEnt. ‘Er ligt nu een raamwerk om ontwikkelingseducatie op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau verder te ontwikkelen.’ Alle betrokkenen zijn overtuigd van het nut en de noodzaak van ontwikkelingseducatie. ‘Zij moeten dat nu

binnen hun eigen organisaties verder uitdragen en handen en voeten geven. Het belangrijkste is nu dat ontwikkelingseducatie geïnstitutionaliseerd wordt op al die niveaus. We staan pas aan het begin van dat proces.’

Dwarsverbindingen

Maatschappelijke organisaties, europarlementariërs, nationale overheden en Europese instellingen hebben meegedacht over de nieuwe strategie. Rilli Lappalainen, voorzitter van het Platform Ontwikkelingseducatie (DEEEP) van CONCORD: ‘Veel voornemens bestonden al, maar los van elkaar. Deze strategie biedt handvatten om dwarsverbindingen te leggen.’ Er komt een praktische handleiding met *best practices* en *lessons learned* om de strategie in de praktijk gemakkelijker uitvoerbaar te maken. ‘Volgend jaar beoordelen we de voortgang. De Sloveense ngo’s voor ontwikkelingseducatie organiseren dan een grote conferentie (zie kader op volgende pagina)’, aldus Anita Reddy.

Een kijkje in andermans keuken

Een *peer review* is een van de manieren om ontwikkelingseducatie binnen een Europese lidstaat naar een hoger plan te tillen. In Cyprus, Finland, Oostenrijk en Nederland hebben collega’s uit andere landen diepgaand gekeken hoe ministeries en ngo’s ontwikkelingseducatie vormgeven. In Duitsland wordt binnenkort een *peer review* uitgevoerd en ook voor Tsjechië en Slowakije zijn de voorbereidingen begonnen. Het Global Education Network Europe (GENE) heeft de systematiek voor de beoordeling door vakgenoten ontwikkeld. ‘Het GENE-netwerk bestaat uit verschillende Europese ministeries en een aantal ngo’s. Doel is de kwaliteit van ontwikkelingseducatie te verhogen en informatie uit te wisselen’, aldus Reddy. Het GENE-netwerk wordt in 2008 ondergebracht in een aparte stichting met een eigen secretariaat en website. (MvdH)

Op de rol

Bijeenkomsten rond Europa en ontwikkelingssamenwerking

januari	1	Slovenië volgt Portugal op als voorzitter van de Europese Unie. EIPA is het European Institute for Public Administration dat met zijn hoofdkantoor is gevestigd in Maastricht. EIPA verzorgt een scala aan Europese trainingen voor de publieke sector. <i>Meer informatie: www.eipa.eu. Zie de voorbeelden hieronder.</i>	
	16	Workshop: The EU vs VS: The Case of Darfur. De workshop maakt deel uit van een groot evenement in de Melkweg: European Dreams. Muziek, debat, interviews, workshops en films over Europa. Entree: 5 euro. <i>Meer informatie: www.europeandreams.nl</i>	Amsterdam
	24-25	Europees Milieubeleid en de Nederlandse Provincies. Tweedaags seminar georganiseerd door EIPA.	Maastricht
februari	14-15	Europe and Developing Countries: The Making of Technical Cooperation in Brussels. Georganiseerd door EIPA.	Maastricht
maart	6-7	European Information and Communication Management - Europe on the Internet - Finding your Way through the European Information. Georganiseerd door EIPA.	Maastricht
april	14-16	Public Private Partnerships (PPP) - Practitioners' Workshop: Making Public-Private Partnerships Work. Georganiseerd door EIPA.	Maastricht
mei	14-16	Conferentie van Trialog en CONCORD: Civil society and the new challenges for development – which way forward. <i>Meer informatie: www.trialog.or.at.</i>	Praag
juni	9-10	Het Sloveense ngo-platform, SLOGA, organiseert een internationale conferentie over ontwikkelings-educatie in Europa. <i>Meer informatie: info@sloga-platform.org.</i>	Ljubljana
	22-28	Development Education Summer School rond het thema: "Getting Eradication of Global Poverty and Social Inclusion on the Political Agenda through Development Education, Campaigning, Advocacy"	Soesterberg
september	1-3	Conferentie Exchanging Ideas on Europe 2008; Rethinking the European Union. Georganiseerd door UACES en het Europa Institute, Universiteit van Edinburgh. Op 14 december 2007 sluit de Call for Papers & Panels. <i>Meer informatie: www.uaces.org.</i>	Edinburgh

Sloveense ngo's werken aan bewustwording

Slovenië is het komende half jaar de eerste van de nieuwe EU-lidstaten die voorzitter is van de Europese Unie. Het Sloveense ngo-platform, SLOGA, heeft ontwikkelingseducatie en bewustwording tot belangrijkste speerpunt van het voorzitterschap gemaakt. 'Ontwikkelingseducatie bestaat niet in ons onderwijs-systeem en er is weinig druk vanuit de maatschappij om ontwikkelingsvraagstukken te integreren in schoolcurricula en informele edu-

catie', laat Anja Mešic van SLOGA weten. 'Het Sloveense voorzitterschap is voor ons een uitgelezen kans om alle partijen te mobiliseren.' Op 9 en 10 juni 2008 organiseert SLOGA samen met twintig Sloveense ontwikkelingsorganisaties in Ljubljana een internationale conferentie rond ontwikkelingseducatie. De gezamenlijke Europese strategie voor ontwikkelingseducatie zal dan prominent op de agenda staan. (MvdH)



Sloveense kinderen van verschillende sociale en religieuze achtergronden doen mee aan een workshop ontwikkelingseducatie van de Sloveense ngo Humanitas

FOTO Humanitas